

ఎలిజీలు

- గొల్లపూడి మారుతీరావు

కౌముది ప్రారంభసంచిక నుంచి క్రమం తప్పకుండా కనిపిస్తున్న పేరు ఆత్మీయ మిత్రులు గొల్లపూడి మారుతిరావు గారు. ఆయన వ్రాసిన ఎన్నో నవలలు, కథలు, వ్యాసాలు, కాలంస్ కౌముదిలో వచ్చాయి. ఆనవాయితీ తప్పకుండా వారు వ్రాసిన ఎలిజీలు వ్యాసాలను నెలకొకటి చొప్పున పునర్ముద్రిస్తున్నాము. గొల్లపూడి మారుతిరావుగారు భౌతికంగా మన మధ్యన లేకపోయినా ఆయన అశీస్సులు కౌముదిని సదా వెన్నంటే ఉంటాయి.

(క్రిందటి సంచికనుంచి కొనసాగింపు)

‘చలం’ మ్యూజింగ్స్

మా తరం ఒకప్పుడు చలం రచనలంటే విపరీతమయిన క్రేజ్. ఆయన చక్కటి బూతు సాహిత్యం రాస్తాడంటూ ఆ రోజుల్లో ఆయన పుస్తకాలని ఎవరికీ కనిపించకుండా తలగడల క్రింద పెట్టుకుని చదివేవారు. ఒకప్పుడు చలం సాహిత్యం చదువుతున్నారంటే ముక్కుమీద వేలేసుకునేవారు. చాలామందికి, చాలాకాలం చలం taboo పౌరాణిక పాత్రల్ని, సంప్రదాయాలని, బూజుపట్టిన నమ్మకాల్ని, నమ్మే మనుషుల్ని అంత కుండబద్దలు కొట్టి, చాచి చెంపదెబ్బ కొట్టిన రచయిత ఈ తరంలో కూడా లేడు. అంతగా ఎదిరించడమే కాదు చలం బలం. ‘ఎదిరింపు’ని తనదైన భాషలో అంతే పదనుగా చెప్పగలగడం. భాషకి - తనదైన శైలిలో ఒక రేంజ్ ని ఇచ్చిన రచయిత చలం. సమాజంలోని హిపోక్రసీని చెరిగి ఆరబెట్టినవాడు చలం. దొంగచాటుగా తన నవలలు చదవే వాళ్ళనీ స్పీర్ చేయలేదాయన.

ఓ దశలో నామీద అతి బలమయిన ప్రభావం చూపింది ఆయన శైలి. ఆయన ఆలోచనా ధోరణి, ఆయన నమ్మకాలూ, తిరుగుబాటూ కావు. నాకెందుకో ఆయన మ్యూజింగ్స్ మకుటాయమానం.

ఎవరు చెప్పారో గుర్తులేదు. నేను చిత్తూరులో పనిచేసే రోజుల్లో చలంగారు రమణాశ్రమంలో ఉన్నారంటే నేనూ ఒకరిద్దరు ఆంధ్రప్రభ మిత్రులం కలిసి వెళ్ళాం. చలంగారు ఆశ్రమంలో లేరు. ఆశ్రమానికి దగ్గరగా ఓ యింట్లో ఉన్నారు. ఆ యింటి దగ్గరగా మాలాంటి వాళ్ళకి విడిది. అక్కడే మా భోజనాలూ, ఫలహారాలూ అన్నీ ఉచితంగా, ఎవరు డబ్బు ఇస్తున్నారో మాకు తెలీదు. ఆ ఆశ్రమంలోనే నాకు జలసూత్రం రుక్మిణీనాథశాస్త్రిగారు, యామిజాల పద్మనాభ స్వామిగారు, బొబ్బిలి కూర్మారావుగారు, ఇత్యాదుల పరిచయం. కొమ్మూరి పద్మావతీదేవి (కొమ్మూరి సాంబశివరావుగారి తల్లి)గారిని 1920లో బళ్ళారి రాఘవగారితో మొదటి విప్లవాత్మక నాటకం ‘తప్పవది’లో చూశాను. (ఆవిడ మద్రాసు ఎగ్జూర్ థియేటర్లో నటించిన మొదటి స్త్రీ.)

చలంగారిలో అప్పటికి పూర్తిగా పరివర్తన వచ్చింది. దైవచింతన వేపూ, ఆధ్యాత్మిక ప్రవృత్తి వేపూ మళ్ళారు. ప్రశాంతమయిన సెలయేరులాగా ఉండేవారు. సౌరీస్, నర్తకి, పకపక, వజీర్ రహ్మాన్, ఇంకా కొత్తకొత్త ముఖాలూ అంతా ఏదో ఉద్యమంతో, ఏదో సత్యాన్ని నిరూపించడానికి కంకణం కట్టుకున్న వారిలాగా ఉండేవారు. సాయంత్రం భజన, త్వరగా భోజనాలు, మా విడిదిలో జలసూత్రంగారితో సాహితీ చర్చ.

చలంగారి జీవితంలో రెండు దడలు - సమాజంలో హిపోక్రసీ మీద తిరుగుబాటు దశ, ఈశ్వరుని సాన్నిధ్యం మరొకటి. నాకు మొదటి దశలో రచయితనీ, రెండో దశలో వ్యక్తినీ తెలుసు. ఆయనలో గొప్పతనం - ఆయన నిజాయితీ. ఆ రోజుల్లో ఎంతగా తన నమ్మకాలతో నిలబడ్డారో, రెండో దశలో ఆధ్యాత్మిక చింతనలోనూ అంతగానూ తాదాత్వం చెందారు. ఓసారి నేను 'కళావని' సావనీర్ కి ఆయన చేత వ్యాసం రాయించాలని ఆశపడ్డాను. "రోబ్" అనే అద్భుతమైన నవల రాసిన లాయడ్స్ డగ్లస్ తానెందుకు 'రోబ్' నవల వ్రాశాడో విశ్లేషిస్తూ వ్యాసం రాశాడు. అదే ధోరణిలో ఆ రోజుల్లో "సావిత్రి, పురూరవ" వంటి రచనలు పౌరాణిక ఇతివృత్తాల్ని, పాత్రల్ని, పాత్రీకరణల్ని అధిక్షేపించే రచనలు ఎందుకు రాశారు? ఒక వ్యాసం పంపమని వారిని కోరాను. ఆయన క్లుప్తంగా ఒక కార్డు రాశారు. "ఆ నాటకాలన్నీ బుద్ధితేక రాశాను అని మీ పుస్తకంలో ఒక పేజీలో వేయండి. ఈశ్వరాశీర్వాదాలతో - చలం". ఆ ఉత్తరాన్ని అలాగే సావనీర్ లో ప్రచురించాను. ఇది ఆయన విశ్వాసాలలో నిజాయితీకి నిప్పులాంటి మచ్చుతునక.

చలంగారికి ఎప్పుడు ఉత్తరం రాసినా సమాధానం రాకుండా ఉండేదికాదు. ఆ రోజుల్లోనే నా రాగరాగిణి చదివి, "మూలంలో ఉన్న గొప్పతనాన్ని పొల్లుపోకుండా తీసుకొచ్చిన హృదయం మీది. ఏమో, తెలుగులోనే గొప్పగా రాశారేమోనని గర్వపడాలని ఉంది" అని రాశారు.

నా "చీకటిలో చీలికలు" నవల పంపితే "ఈ నక్కకి అది కూడా భోజనం" అంటూ నర్తకికి చదవడానికి ఇచ్చారు. "అయ్యో ఈ నవలలో అంతా చచ్చిపోతున్నారే" అని కంటతడి పెట్టుకుంది.

"ఆ వర్ణనలన్నీ కృత్రిమం. మీరు కూడా జీవితంలో చూసి ఉండరు" ఇలాంటిదేదో రాశారు. ముఖప్రీతి, ఇచ్చకం కలలో కూడా తెలీని మనిషి చెలం.

నాకు గొప్ప అనుభవం మా అమ్మని తిరువణ్ణామలై తీసుకువెళ్ళడం. తిరువణ్ణామలై రావడానికి మా అమ్మ అంగీకరించింది. రమణాశ్రమం కూడా పరవాలేదు. కానీ చలంగారి అమ్మాయి పకపక, ఓ మహమ్మదీయుడిని పెళ్ళి చేసుకున్నదంటే మా అమ్మ ఆ ఇంటికి రావడానికి కంగారు పడిపోయింది. ఆమె సనాతనం. బొత్తిగా రాజీపడలేని మనిషి. ఎందుకనో సాహసం చేస్తూనే ఆ ఇంటికి తీసుకెళ్ళాను. చలంగారు నవ్వుతూ పలకరించి "సాయంకాలం త్వరగా భోజనానికి వచ్చేయండి" అంటూంటే మా అమ్మే ముందుగా సమాధానం చెప్పి తలూపింది. ఉన్న రెండురోజుల్లో మా అమ్మ పకపకగారికి చేరికయిపోయింది. ఆ సాయంకాలం భజనలో మా అమ్మపాటలు పాడింది. చలంగారు, సౌరీస్ గారు పాడిన పాట ఇంకా నాకు గుర్తు -

నేడే రమ్ము, నేడే రమ్ము

వాడిన ఈ సుమము కోయ -

నేలరాలి పోవునో, పెంధూళి కౌగిలేయనో

వేసవి నిశ్వాసములో - నేడే రమ్ము -

చలంగారి గొంతులో వినిపించిన మాధుర్యం, తాదాత్వం నేను మరచిపోలేను. ఈయనే "మైదానం" రాశారా అని ఆ రోజుల్లో ఆశ్చర్యపోయేవాడిని.

రవీంద్రుని గీతాంజలికి ఆయన అనువాదం అపూర్వం. అలాగే రుబాయీలూ, భగవద్గీత - అన్నిటికీ ఆయన తెనుగు సేత చేశారు. ఆ రోజుల్లో ప్రళయం వస్తుందని, మద్రాసు వంటి నగరాలు జలమయం అయిపోతాయని గట్టిగా నమ్మినవారు చలంగారు. మమ్మల్నందరినీ రమణాచలంగాని, చిత్తూరుగాని చేరమని చాలా ఉత్తరాలు రాశారు. విశాఖపట్నం మా అమ్మగారికి రాశారేమో గుర్తులేదు. ఆ రోజుల్లో నేను చిత్తూరులో ఉండేవాడిని. జలసూత్రం, యామిజాల కుటుంబ సమేతంగా ఆ రోజుల్లో చిత్తూరు వచ్చి ఉన్నారు. అప్పట్లో మా అందరికీ ప్రళయం ప్రసక్తి. ఏయే ప్రాంతాలు ఎలా జలమయం అయిపోతాయో చెప్పేవారు. చలంగార్ని అంతగా నమ్మినవారు జలసూత్రం. నాకేమో ఈ విషయం వింతగా ఉండేది. ఎక్కువ నమ్మకమూ ఉండేదికాదు. అలాగాని వారి నమ్మకాన్ని తోసి పారేయాలనిపించేదికాదు. ఏమయినా ఆ తేదీలు వచ్చి వెళ్ళాయి. కానీ ప్రళయం రాలేదు.

నేను ఆలిండియా రేడియోలో చేరానని తెలిశాక చలంగారు ఓ ఉత్తరం రాశారు: "మీరు ఆలిండియా రేడియోలో చేరానని తెలిసి చాలా విచారించాను. A delicate soul wasted in dirt. ఈశ్వరాశీర్వాదాలతో - చలం" అని.

ఉద్యోగరీత్యా హైదరాబాద్ చేరాక చలంగారికి కాస్త దూరమయ్యాను. మరో కొత్తప్రపంచంలో పడిపోయాను. రేడియోకి చలం గారిచేత రచన చేయించాలన్న నా ప్రయత్నం ఎంత మాత్రం ఫలించలేదు. తాను నమ్మింది ఆచరించి, ఆచరించింది సాహిత్యంలోకి అనువదించి, జీవితాన్ని ఒక అన్వేషణగా చేసుకున్న జిజ్ఞాసి, ఇంటలెక్చువల్ చలం. ఆయన మీద ఎన్ని అభిప్రాయభేదాలూ, ఎన్ని విమర్శలూ, చర్చలూ ఉన్నా తన జీవనంలో, తను జీవిస్తున్న పరిసరాల్లో ఒకే ప్రశాంతతనీ, ఒకే నియతినీ సాధించిన అదృష్టవంతులు చలంగారు నమ్మింది చెయ్యడానికీ, నమ్మిందే చెప్పడానికీ, మనస్సుకి ఇష్టమయిన జీవితం గడపడానికీ అవకాశం అందరికీ రాదు. అంత గుండె బలం, ఆత్మస్థైర్యంలోంచి సునాయాసంగా మనశ్శాంతిలోకి ప్రయాణం చెయ్యగలిగిన కర్మయోగి ఆయన. బాహ్య ప్రపంచంతో తగాదా పడి పడి, చివరలో అంతర్ముఖుడయి ప్రశాంతతనీ, ప్రసన్నతనీ సాధించిన సాధకులు చలంగారు. ఆయన కన్నుమూసే నాటికి "ఆయనింతకాలం బ్రతికే ఉన్నారా?" అని కొందరయినా ఆశ్చర్యపడి ఉంటారు. అది ఆయన వానప్రస్థానంలో సాధించిన యోగ ముక్తికి నిదర్శనం.

దాదాపు 30 ఏళ్ళు తర్వాత ఈ మధ్య నేనూ, మా ఆవిడ రమణాశ్రమం వెళ్ళాం, చలంగారి ఇంటిదాకా నడిచాను. అక్కడ ఏదో ఆసుపత్రి సిబ్బంది క్వార్టర్లు ఉన్నాయి. చలంగారి ఇల్లు? - "ఎవరు చలం? ఏమో తెలీదు" తమిళంలో సమాధానం వచ్చింది.

(వచ్చే నెలలో మరో ఎలిజీ)

Post your comments